

Euràsia: 30 anys d'insubordinació literària als mandarins, 1974-2003

Todo verdadero poeta lo es de transición. Su función es recojer la llama quemándose, quemarse él y pasarla quemando.

Juan Ramón Jiménez (*Ideología*)

Le Poète est semblable au prince des nuées
Qui hante la tempête et se rit de l'archer;
Exilé sur le sol au milieu des huées,
Ses ailes de géant l'empêchent de marcher.

Charles Baudelaire (*L'albatros*)

Una aventura lírica autèntica és una aventura vital.

Josep Palau i Fabre (Nota a *L'aventura*)

64. Euràsia (I)

A finals de 1996, un cop acabats *Blanc* i *Cent un juejus de Xina Tang*, quedaren estructurades les 10 parts constitutives del meu cicle *Euràsia*. Així ho constata la solapa de la sobrecoberta del segon llibre, que aparegué aquell cap d'any. *Euràsia* consta de 4 blocs: una tetralogia sota l'epígraf *L'Amor* (*Obagues, Fosca endins, Vacant* i *Llibre d'amiga*), una part sota *Els altres* (*Cent un juejus de Xina Tang*), una tetralogia sota *El Món* (*Poemes mínims, Cima blanca, Quadern rimbaldià* i *Blanc*) i un últim llibre sota *Els Mots* (*Esriptura geomètrica*). Aquest era -i és- l'arbre, ja ben dibuixat (només hi han estat invertits els llibres/parts 5 i 0), al qual mancaven únicament unes darreres sobrepuges al brancatge, que són els dos textos afegits com a *Post-scriptum: Fronda adentro*, i *Tot i res*, que n'han incrementat les parts fins a 12, a més de l'*escriptura fractal*, desdoblament de l'*escriptura geomètrica* que acabaria convertint-la en el text conjunt *Esriptura geomètrica, escriptura fractal*, com explicaré més endavant. El dia que publiqui *Euràsia* en un volum, encapçalaré el cicle amb aquests mots preliminars:

De l'assimilació intertextual de la *cantiga de amigo* galaico-portuguesa (Occident) a l'apropiació del *jueju* xinès (Orient) s'estén, espai continental màxim, *Euràsia*.

Del coneixement amorós al mot joiós. De l'intertext plurilingüe a l'hipertext. De la minimització textual a la geometrització sintàctica. De l'abolició del jo al blanc desert.

Tot u, summa poètica, llibre total: a través de les llengües romàniques, *Euràsia* emergeix dodecaèdrica del gran oceà.

76. Euràsia (II)

Aquell 4 de desembre de 1997, cap al tard, en el transcurs d'una memorable passejada

pel parc natural dels Aiguamolls de l'Empordà, sorgí el darrer *poema mínim*, “estols /en espiral /pel cel minvant”, 101è de la sèrie, publicat inèdit dins l'homenatge poètic col·lectiu *Versos per a Marc* (Tàndem, 1999) dedicat a Granell, que espero incorporar a la segona edició de *Poemes mínims*, emparaulada amb Proa per al primer semestre de l'any vinent (2001). És el darrer poema inclòs a *Euràsia*, i el darrer poema (no-rescriptural) que he fet fins avui. Sorgí, com tot el segon bloc de *mínims* (equiparables, en aquest sentit, al haikú), d'una impressió viscuda localitzable a l'espai-temps: l'espectacle de milers d'aus volant cap al mar fendint l'aire en espirals, que em colpí amb força. El març següent, en fer els 39 anys, tancava definitivament l'estructura del cicle, als 13 anys justos de la meua radical aposta per la literatura. Espero, algun dia, trobar l'agorarat editor (amb o sense concurrència de patrocinadors) que vulgui fer realitat la meua voluntat d'aplegar-lo en un sol volum ben publicat. Aquells primers mesos de 1998 vaig associar cadascun dels 12 llibres d'*Euràsia* amb una imatge emblemàtica capaç, als meus propis ulls, de sintetitzar-los visualment. Així nasqué *Exposició d'Euràsia, en 10 enquadres i una promenade -en díptic- a la manera de Mussorgsky*, afegit visual cohesionador del cicle, que pren com a referència explícita del títol els *Quadres per a una exposició* per a piano del compositor rus (1874), composició recreada anys més tard per Ravel (1922) i, més recentment, pel tercet de rock simfònic Emerson, Lake & Palmer (1971), en una gènesi paral·lela (que jo he conegut -remuntada iniciàtica- en ordre invers) a la del poema “Sensation” del meu *Quadern rimbaldià* (Rimbaud-Palau-Dachs). Enumero tot seguit els 12 enquadres i la *promenade* en díptic (amb els títols en les respectives llengües dels diferents llibres):

- E-1: *L'origen del món*, de Courbet (*Obagues*)
- E-2: *Cavaller i torre*, detall de biga policromada (MNAC -Barcelona-), d'anònim medieval català o aragonès (*Fosca endins*)
- E-3: *El gos*, de Goya (*Vacant*)
- E-4: *La barca mística*, de Redon (*Llibre d'amiga*)
- E-5: *A la vorada, al clar de lluna*, anònim de la dinastia Sung (*Cent un juejus de Xina Tang*)
- E-6: *Cercle, triangle, quadrat*, de Sengai (*Poemes mínims*)
- E-7: *Arqueiro rupestre*, d'un conjunt prehistòric malmès de Morella la Vella (*Cima Branca*)
- E-8: *El sembrador*, de V. van Gogh (*Quadern rimbaldià*)
- E-9: *Carré blanc sur fond blanc*, de Malevich (*Blanc*)
- E-0: *Composició amb dues línies*, de Mondrian (*Esriptura geomètrica, escriptura fractal*)
- i Promenade (I): *Barcos*, de N. de Staël (*Fronda adentro*)
- i Promenade (i II): *La Manxa*, d'Oriol Maspons (*Tot i res*).

La *Promenade* final corresponent als dos *Post scriptum* ultrapassa, en desdoblant-se, l'àmbit pictòric de la sèrie amb una instantània fotogràfica; com *Tot i res*, eixida postpoètica d'*Euràsia*, ultrapassa el vers, al final del cicle; “ara i aquí i així mateix”, abolint-lo.

77. Tot u

Les dotze parts d'*Euràsia* s'estructuren com segueix: I - TOT: *l'amor* (1/4); I - TOT: *els altres* (5); I - TOT, *el món* (6/9); II - U: *els mots* (0); i els dos textos restants com a *Post scriptum* final. És a dir, les quatre lletres de TOT U reparteixen les 10 parts inicials del cicle en quatre grups de llibres, de manera que correspon una tetralogia a cada T, i un llibre solt a cada vocal. Els 9 llibres primers corresponen a la primera part, TOT, i el desè a la segona: U. “Però l'u que és la causa de tots els éssers, no és pas un entre molts;

al revés, és el qui precedeix tot u i tota pluralitat. No hi ha cap pluralitat que no participi de la unitat. Car el que és plural en les parts és u en el tot, el que és plural en els accidents és u en la substància, el que és plural en el nombre de facultats és u en la forma, el que és plural en les formes és u en el gènere, el que és plural en els processos és u en el principi, no hi ha cap ésser, doncs, que no participi en certa manera de l'u, en el qual preexisteixen totes les coses sense excepció, àdhuc les contràries, que ell unifica. Sense unitat no hi hauria pluralitat; però sense pluralitat sí que hi hauria unitat, com és ara la unitat preexistent a la multiplicació de tots el nombres. Si algú considerava les coses unides les unes amb les altres, plegades, totes formarien un conjunt.” Dionisi Aeropagita, (*Dels noms divins*. Laia, 1986; p. 140; traduït per Josep Batalla). Amb tot, aquesta coincidència amb els neoplatònics no és deliberada. L’he constatada *a posteriori*. El meu *tot u*, dodecaèdric, es vol poètic. Una experiència poètica total.

78. Demian

Aquell mateix 4 de desembre de 1997, també als Aiguamolls de l’Empordà, vaig fer la foto que serveix de silenciosa cloenda a *Euràsia*, 13a i última imatge, en blanc i negre, on es veu un niu de cigonyes entre els arbres. “El pájaro rompe el cascarón. El cascarón es el mundo. Quien quiera nacer, tiene que destruir un mundo.” Hermann Hesse (*Demian*; Alianza, 1975; traduït per Genoveva Dieterich). Uns mesos més tard, en incorporar la fotografia, no pensava tampoc en el *Demian* de Hesse, lectura que tant m’havia impressionat durant l’adolescència. Però la memòria té aquestes coses. A l’altre extrem d’*Euràsia*, el cicle s’obre amb el mateix epígraf de Juan Ramón Jiménez que serveix de pòrtic al present escrit: “Todo verdadero poeta...”

Libres de l' Índex, 2004